

Kecskeméti Corvin Mátyás Általános Iskola
Kertvárosi Általános Iskolája

Rajz és vizuális kultúra

T a n m e n e t

A 4. osztályos
A képzelet világa c. könyv
tanmenetjavaslata alapján

Éves óraszám: 36 óra
Heti óraszám: 2 óra
(Összesen: 72 óra)

Készítette: Nagy Judit

Kecskemét, 2017. szeptember 1.

Tananyag felosztása

Témakör:		Feldolgozásra javasolt óraszám:
1.	Lessük meg az ősz!	8 óra
2.	Meseillusztráció	2 óra
3.	Varázslatos színek	8 óra
4.	Hogyan épülnek a házak?	10 óra
5.	Karácsonyi készülődés	2 óra
6.	Beköszöntött a tél	2 óra
7.	A ruha teszi az embert?	10 óra
8.	Farsangi népszokásaink	2 óra
9.	Itt van már a tavasz	14 óra
10.	Állatok ábrázolása	6 óra
11.	ÖKO projekt	4 óra
12.	Múzeumlátogatás	2 óra
13.	Év végi rendszerezés	2 óra
Összes óraszám:		72 óra

A szabadon felhasználható órákat kék színnel jelöltem.

A differenciálást a tanulók egyéni képességeihez mérten próbálom megvalósítani a tanórákon és az értékelés során is!

Óra	Téma, tananyag	Ajánlott tevékenységformák, módszertani javaslatok	Kompetenciák (készségek, képességek)	Javasolt taneszközök	Egyéb javaslatok a témakörhöz (projekt, játék, kutatómunka stb.)
<i>Lessük meg az Őszt!</i>					
1-2.	1. Az éves munka szervezése (tanszerek, taneszközök, iskolai és tanórai szokások értelmezése). 2. Az őszi évszak jellemzői. Őszi színek és formák Tarbay Ede meséjében. A színek hangulati hatása.	1. Ráhangolódás az első fejezet témájára: Tarbay Ede <i>Lessük meg az őszt</i> című meséjének felolvasása. Beszélgetés az évszakok váltakozásáról és az őszt jellegzetes formáiról és színeiről. 2. Tankönyvi munka: A tankönyv 4. oldalán a mesét keretező levélrajzok színezése az őszi levelek jellegzetes színárnyalataival. 3. Választható alkotói feladatok: – Évszaknaptár tervezése az őszt megismerésével: Milyen formákat és mintákat gyűjtene nagykarimájú kalapjára az Ősztündér? A rajz kidolgozása az évszakra jellemző színekkel (tankönyvbe rajzolt feladat). – Az Ősztündér vagy Ősapó ábrázolása rajzlapon, választható technikával.	A megfigyelőképesség, a vizuális emlékezet, az esztétikai érzék fejlesztése (a természet szépségeinek értékelése) és a környezettudatos magatartás kialakítása. A tanulók vegyék észre a táj szépségeit, és óvják a természeti és az épített környezet értékeit. A szociális kompetencia fejlesztése az együttműködést igénylő csoportmunkával. Az esztétikai-művészeti kifejezőképesség (a kreativitás, az eredetiség, az alkotó képzelet, a találékonyság, a díszítőkéesség, a színhasználati készség) fejlesztése az őszi évszak hangulatának kifejezésével. Kapcsolat keresése más művészeti ágakkal, pl. Ének: Őszi hangulatú dalok éneklése, Olvasás: Papp Lajos: Ősz – anyó (vers).	Szemléltetés: Az őszt színeit és formáit bemutató természetfotók, festmények (pl. Ferenczy Károly: Október), színekártyák, filmrészletek stb. A képzelet világa Tanári kézikönyv 10–13. old. Eszközök: A tankönyvi munkához: grafitceruza, színes ceruza. A rajzlapon: választható technika, pl. vegyes technika (pasztellkréta +akvarell) vagy viaszkar.	Vizuális játékok: – Puzzle: őszi hangulatú természetfotó vagy festményreprodukció szétvágott és összekevert darabjainak összeillesztése a táblán. – Az őszi táj jellegzetes színeinek kiválogatása a táblán sorakozó színes papírok közül. A színes lapok összeillesztése szabad kompozícióban egy előre megrajzolt négyszög belsejében. (Az őszi hangulatú absztrakt kompozíciót két tanuló készíti a színes papírok különböző arányú takarásával.) – Őszi terméseket ábrázoló képek és szókártyák párba állítása.

Óra	Téma, tananyag	Ajánlott tevékenységformák, módszertani javaslatok	Kompetenciák (készségek, képességek)	Javasolt taneszközök	Egyéb javaslatok a témakörhöz (projekt, játék, kutatómunka stb.)
3-4.	Természeti forma látvány utáni ábrázolása. A térábrázolás jellemzői, a térbeli kifejezés vizuális eszközei. (Tk. 6–7. old.).	1. Tónusgyakorlat: a tankönyvben ajánlott és szemléltetett tónusozási technikák kipróbálása rajzlapon. A fény-árnyék érzékletes ábrázolása tónusokkal. 2. Ábrázolási feladat: tanulmányrajz készítése őszi termésekről (formakarakter, tónuskülönbségek és színárnyalatok megfigyelése, a térkifejezési módok alkalmazása). A modellek rálátásos ábrázolása. Az ábrázolt forma lehet pl. a gesztenyemag és a zöld burok, a makk, a mogoró, a dió, az alma vagy a körte termése.	A megfigyelőképesség, a formaábrázolás, az arányérzék, a színérzék, a térlátás, az elemző képesség és az ábrázolás-technikai készségek (vázolás, tónusozás) fejlesztése a látvány utáni szabadkézi rajzolással. Cél, hogy a természet utáni tanulmányok készítése során a tanuló felismerje és elemezze a forma jellemzőit, halvány vonalakkal felvázolja a tömeget, a térbeli helyzetet jelölje a forma lejjebb-feljebb helyezéssel és a takarásokkal. Néhány tónus alkalmazásával fejezze ki a domborodást, különböztesse meg a megvilágított és az árnyékos oldalt. Az önértékelés, önellenőrzés képességének fejlesztése a kész rajz és a látvány összehasonlításával.	Szemléltetés: Őszi termések képe és valós formái. A tankönyv szemléltető ábrái és tanulmányrajzai. Tanári kézikönyv 14–15. old. Kiss Dénes: Mesélnek a fák. Móra Kiadó, Budapest, 1977. (A vadgesztenyefa meséje című fejezet) Eszközök: grafitceruza, színes ceruza vagy pasztellkréta, tempera.	Motiváció, az érdeklődés felkeltése: Egy részlet felolvasása Ténagy Sándor: <i>Leltár a varázsdobozban</i> című meséjéből. (Részlet: Tanári kézikönyv 15. old.) Az olvasottakhoz kapcsolódó észrevételek, személyes élmények közös megbeszélése: pl. kinek van otthon „kincses doboza”, és mit tart benne? Szerepjáték: Miről mesélhetett vajon a mesében szereplő, a „varázsdobozban” őrzött gesztenyemag? Őszi termések közötti képzeletbeli párbeszéd eljátszása (Tk. 6. oldal szövege alapján)

Óra	Téma, tananyag	Ajánlott tevékenységformák, módszertani javaslatok	Kompetenciák (készségek, képességek)	Javasolt taneszközök	Egyéb javaslatok a témakörhöz (projekt, játék, kutatómunka stb.)
5-6.	A látvány átalakítása: dekoratív felület képzése egy valós forma színének és felületének módosításával. (Tk. 7. old.).	1. A látvány utánzásától a látvány átalakításáig. Beszélgetés a kétféle művészi megoldás alkalmazásának módjairól, pl. biológiai könyvek illusztrációi (valóság-hű forma), textiltervek, emblémák stb. (valóságtól eltérően ábrázolt forma). 2. Alkotói feladat: Dekoratív felület tervezése a tanulmányrajz készítése során megismert forma átalakításával, a látottak továbbgondolása egyéni felületképzéssel (érdekes faktúrák kitalálása a pontok, a vonalak és a színfoltok változatos alkalmazásával). További tervezési megoldások: formaegyszerűsítés (stilizálás), formaismétlés, a forma megszemélyesítése, pl. az almaváros lakói, gesztenyekirály, a körtepalota tündére, Makk Marci stb.	A megfigyelőképesség, a látványértelmezés, az összefüggések felismerése (azonosságok és különbségek keresése), az absztrakciós készség (általánosítás és lényegkiemelés) és az alkotóképesség fejlesztése a forma jellegzetességeiből kiinduló kreatív átalakítással. A kreativitás (az alkotó képzelet, az ötletesség, a problémamegoldó gondolkodás), a kompozíciós készség és a díszítőkéesség fejlesztése az átalakított forma dekoratív célú alkalmazásával. A humorérzék fejlesztése a forma megszemélyesítésével, mesebeli módosításával.	Szemléltetés: Példák a valóságtól eltérő ábrázolásokra: csomagolópapírok és textiltervek mintái, új stílusok a 20. század művészetéből (absztrahált formákból képzett felületek), jelek, emblémák, piktogramok, meseszereplők stb. A képzelet világa Tanári kézikönyv 16–17. old. Eszközök: filctoll/tempera vagy viaszkarca (olajpasztell-kréta világos és sötét tónusú színeinek egymásra fedése és a minta visszakarcolása).	Előzetes feladatok: – Az előző órán készült látvány utáni tanulmányrajzok kiállítása az osztályteremben. – Közös megbeszélés a valóságos forma és a valóság-hűsége törekvő rajz hasonlóságairól és különbségeiről. Melyik rajz emlékeztet a legjobban a valóságos formára? Az indoklásban használják a tanulók a következő fogalmakat: arány, arányos, tónus, tónusfokozatok, térhatás, árnyék, önárnyék, vetett árnyék, valósághoz hasonló színek.

Óra	Téma, tananyag	Ajánlott tevékenységformák, módszertani javaslatok	Kompetenciák (készségek, képességek)	Javasolt taneszközök	Egyéb javaslatok a témakörhöz (projekt, játék, kutatómunka stb.)
7-8.	Formaátírás, képi megszemélyesítés. Az évszakok jellegzetes színei és motívumai. Őszi hangulat. Műalkotások elemzése az adott vizuális témához kapcsolódóan. (Tk. 8–9. old.)	1. Szemléltetés, megfigyelés, megbeszélés: Műalkotások elemzése. Az őszi évszak hangulatának ábrázolása különböző stílusú műalkotásokon. A bemutatott festmények jellemzőinek önálló megfigyelése és az egyéni észrevételek összevetése közös megbeszéléssel. (Pekáry István: Szüret. Giuseppe Arcimboldo: Az ősz.) 2. Tankönyvi munka: rajzkiegészítés (Tk. 9. old.): Képzeletbeli jelképes személy – pl. az erdő királya, az erdő tündére, az ősz jelmezébe öltözött manó stb. vagy mesefigura ábrázolása a tankönyvbe rajzolt, fejdísznek szánt gesztenyelevelek kiegészítésével.	A képolvasás és -elemző képesség, a találékonyság, a kombinatív képességek (átalakítás, kiegészítés) és az alkotó képzelet fejlesztése. Műalkotások elemzése: a spontán képolvasástól a tanuló eljutott a művészeti élmények árnyaltabb kifejezéséig. Jártas a műalkotások közös elemzésében. Kérdések segítségével egyéni észrevételeket is közöl a látott műről, véleményét röviden megindokolja. A kreativitás fejlesztése: szokatlan megoldások keresése és kipróbálása saját alkotásokon, pl. portrérajzon az arcrészletek más formákkal való behelyettesítése, a rajz képzeletbeli kiegészítése.	Szemléltetés: Pekáry István: Szüret (1970). Giuseppe Arcimboldo: Az ősz. A képzelet világa Tanári kézikönyv 18–21. old. Környezetismeret tankönyv: Termékek összsel. Eszközök: Az egyéni elképzelést legjobban kifejező választható technika. A tankönyvi munkához: grafitceruza, színes ceruza, filctoll.	Szokatlan portré egyéni megoldásokkal. Arcimboldo portréfestményeinek összevetése a hagyományos portréfestéssel. Saját ötletből kiinduló portré ábrázolása különböző őszi formák (levelek, termékek ágak) kompozíciós alkalmazásával. Cél: olyan kompozíció kialakítása a formákból, amely hatását tekintve arcképpé áll össze. Feladat a rész-egész összefüggéseinek rajzi megoldása, színbeli és tónusbeli megjelenítése.

Óra	Téma, tananyag	Ajánlott tevékenységformák, módszertani javaslatok	Kompetenciák (készségek, képességek)	Javasolt taneszközök	Egyéb javaslatok a témakörhöz (projekt, játék, kutatómunka stb.)
MESEILLUSZTRÁCIÓ					
9-10.	Kitalált dolgok vizuális megjelenítése. Meseillusztráció. (Tk. 10. old.)	1. A Mákkirálynő című mese közös feldolgozása: A szereplők kigyűjtése a szövegből aláhúzással, a szereplők nevének értelmezése, a történet rövid összefoglalása. 2. Meseillusztráció készítése: Kompozíciós vázlattervek és variációk készítése a szereplők karakteres megoldásaira. A főszereplők hangsúlyozásának lehetséges megoldásainak megbeszélése.	Kompozíciós képességek fejlesztése: a tanuló kiemeli egy hallott vagy kitalált történet főszereplőjét, az ábrázolásban tudja hangsúlyozni mérettel, színnel, elhelyezéssel. A felületalakításban változatos faktúrákat alkalmaz, többféle technikát ismer és használ. Az önkifejezés, humorérzék, a kommunikációs képességek és az aktivitás fejlesztése egy történet szereplőjének egyéni hangvételű megszólaltatásával és ábrázolásával.	Szemléltetés: A mesében szereplő természeti formák vagy azok képe (dió, mákgubó, mákvirág, póré- és vöröshagyma, pasztinák. petrezselyem, cincér, tücsök, szúnyog, dongó). Eszközök: választható technika.	Dramatikus játék: Amese szerepeinek kiosztása és a történet eljátszása szövegmondással, énekléssel, kifejező mimikával és mozdulatokkal. Képzletbeli riport készítése a mese főszereplőjével, a Mákkirálynővel. Lakodalmi meghívó tervezése a házasulandók és a helyszín megnevezésével.

Óra	Téma, tananyag	Ajánlott tevékenységformák, módszertani javaslatok	Kompetenciák (készségek, képességek)	Javasolt taneszközök	Egyéb javaslatok a témakörhöz (projekt, játék, kutatómunka stb.)
VARÁZSLATOS SZÍNEK					
11-12.	Szintani ismeretek. Fő- és mellékszín. (Tk. 12–15. old.)	1. Tankönyvi munka: A színismeretek összefoglaló áttekintése: főszín, mellékszín, néhány szinkontraszt, pl. kiegészítő szín, hideg-meleg szín, semleges szín. (Tk. 12–14. old.) 2. A téma hangulatát kifejező színárnyalatok kreatív alkalmazása. Néhány színfokozat kikeverése a színek derítésével és tompításával, pl. színtorony, mesebeli állat- és növényformák	Színérzék, színhasználati és intuícións készség, és az esztétikai érzék fejlesztése. Színismeret: a tanuló rendelkezik az alapvető színismeretekkel, színhasználati jártassággal. Megnevezi a fő- és mellékszínket, tudja keletkezésük módját. Ismeri a 12 tagú színtör színeinek kikeverését 3 főszínből kiindulva.	Szemléltetés: A képzelet világa tankönyv illusztrációi, 12–15. old., Tanári kézikönyv 28–31. old. Id. Pieter Brueghel: Bábel tornya. Színes épületek és tornyok képe. A 12 tagú színtör. Eszközök: tempera.	Csoportmunka: Varázslatos állatkert benépesítése a valóságos állatfomák valóságtól eltérő színeket alkalmazó színárnyalatos kidolgozásával.
13-14.	Színellentétek: hideg és meleg színek (Tk. 16–17. old.)	1. Tankönyvi munka: Ellentétes jelentésű szópárok gyűjtése, pl. nedves-száraz, távol-közel stb. 2. A szimultán kontraszthatást bizonyító kísérlet elvégzése (tk. 16. old.). Színellentétek keresése a 12 tagú színtörön (tk. 12. old.). 3. Színellentéteket alkalmazó műalkotások elemzése, pl. Ferenczy Károly: Madárdal. 4. Hideg-meleg színellentétre épülő színtörkompozíció készítése	Az anyanyelvi kommunikáció fejlesztése a témához kapcsolódó szógyűjtéssel és a szójátékkal. A megfigyelőképesség, az önálló véleményalkotás képességének fejlesztése a szemléltetett műalkotásokon látható színek kompozíciós térben elfoglalt helyének értelmezésével. A színérzék és a színhasználati készség fejlesztése a színkeverési	Szemléltetés: A képzelet világa tankönyv 16–17. old. ábrái, Tanári kézikönyv 32–35. old., diákmunkák. Ferenczy Károly: Madárdal. Eszközök: a tankönyvben színes ceruza, az egyéb munkákhoz színes papírok és tempera.	Színellentétekre épülő további témaötletek: – Évszakok: nyár és tél, ős és tavasz ellentéte. – Hangulatellentétek: öröm és bánat, harag és megbékélés. – Víz és tűz (Jeges Pác és Tüzes Pác). – Trópusok és az Északi-sark. – Nappal és éjszaka.

		(tk. 17. old.).	feladatokkal.		
Óra	Téma, tananyag	Ajánlott tevékenységformák, módszertani javaslatok	Kompetenciák (készségek, képességek)	Javasolt taneszközök	Egyéb javaslatok a témakörhöz (projekt, játék, kutatómunka stb.)
15-16.	A színek érzelmi hatása (Tk. 18–19. old.)	1. Képelemzések: Csak hideg vagy csak meleg színekkel festett képek tartalmának megfigyelése, a mondanivaló és az alkalmazott színek kapcsolatának keresése. 2. Tankönyvi munka. Picasso <i>Tragédia</i> című festményéről készült kontúrrajz önálló színezése a gesztusokat és a mimikát legjobban alátámasztó színekkel (tk. 18. old.). 3. Képalkotás a <i>Tragédia</i> című kép tartalmának módosításával. A kép szereplői legyenek boldogok, a mozdulatok és a színek ezt a hangulatot fejezzék ki (tk. 18. old.).	Az anyanyelvi kommunikáció, a hatékony önálló tanulás és a véleményalkotás képességének fejlesztése a műalkotások elemzésével és a tankönyv szövegének megadott szempontok szerinti feldolgozásával. A szociális kompetencia, az intuíciónak képesség, a színérzékenység és a színhasználati készség fejlesztése az adott műalkotás hangulatának átélésével, a színek és a gesztusok tartalmának megértésével.	Szemléltetés: A képzelet világa tankönyv 18–19. old. Ábrái. Tanári kézikönyv 36-37. old., diákmunkák. Eszközök: színes ceruza, filctoll.	Könyvtármunka: Hideg vagy meleg színeket alkalmazó festmények reprodukcióinak gyűjtése, pl. Picasso kék korszaka idején és rózsaszín korszakában készült festmények.
ŐSZI SZÜNET					

Óra	Téma, tananyag	Ajánlott	Kompetenciák (készségek,	Javasolt	Egyéb javaslatok a
-----	----------------	----------	--------------------------	----------	--------------------

		tevékenységformák, módszertani javaslatok	képességek)	taneszközök	témakörhöz (projekt, játék, kutatómunka stb.)
VARÁZSLATOS SZÍNEK					
17-18.	A színek érzelmi hatása. A témához kapcsolódó hangulat feldolgozása versillusztrációban. (Pierre Gamarra: A zsémbes úr meg az esernyő, tk. 19. old.)	1. A vers tartalmának megbeszélése. Emberi tulajdonságok, viselkedésformák kifejezése mimikával, gesztusokkal és színekkel. Emberi karakterek, jellemek empatisz ábrázolása a színek hangulati szerepének felhasználásával. 2. Ábrázolási feladat: Versillusztráció készítése az olvasott karakterek ellentétes tulajdonságainak kifejezésével. A szereplők ábrázolása a tulajdonságaiknak megfelelő színekkel (tk. 19. old.).	A kreativitás, az önismeret és énkép, az átélő (intuitív) képesség, a kompozíciós készség és a színhasználati készség fejlesztése a vers szereplőinek és egyéb kitalált formák vizuális megjelenítésével. A vers tanulságának értelmezése: indokolatlanul ne szóljunk bele mások életébe, mert nem biztos, hogy az a helyes, ahogyan mi vélekedünk egyes dolgokról.	Szemléltetés: A képzelet világa tankönyv szemléltető ábrái (19. old.), Tanári kézikönyv (38–39. old.), szinkártyák, emberi gesztusok, mimikák. Eszközök: Tankönyvben: színes ceruza. Rajzlap: tempera vagy pasztellkréta/filctoll.	Szituációs játék: A versben olvasott egyszerű magatartásformák, ellentétes karakterek eljátszása, a helyzetnek megfelelő párbeszéd megfogalmazása saját szavakkal. A párbeszéd közben kifejező mimika és gesztusok bemutatása, értelmezése közös megbeszéléssel.
HOGYAN ÉPÜLNEK A HÁZAK?					
19-20.	Alaprajz–tömeg–homlokzat. (Tk. 20–21. old.) Az épület külső kifejezőeszközei. Méret, tömeg, tagoltság, anyag, környezet.	1. Közös megbeszélés: A tanulók tapasztalatainak összegyűjtése. A megbeszélés szempontjai és vitaindító kérdések a Tanári kézikönyv 40. oldalán. 2. Tankönyvi munka. A sík- és térformák egyeztetése. Tájékozódás az alaprajzon. Az alaprajzok egyeztetése a megfelelő homlokzattal (tk. 20–21. old.).	A megfigyelő és értelmező képesség, a kommunikációs képesség, a térlátás, a térérzék, a tájékozódó képesség és az esztétikai érzék fejlesztése. A tanulási képességek fejlesztése a tantárgyak közötti tananyagkapcsolat keresésével, pl. Technika: Ahol szüleinkkel élünk; Az építmények nézeti képei; Házikó és kunyhó; Nyelvtan:	Szemléltetés: A képzelet világa tankönyv magyarázó ábrái, szemléltető rajzai (tk. 20–21. old.). Tanári kézikönyv 40–41. old. Különböző stílusú házak homlokzata. Eszközök:	Házsor. Homlokzatok tervezése egy önállóan választott funkciójú háznak, pl. saját családi ház, sportbölt, autószaon, majd az egyéni munkákból házsor összeállítása közösen. Fogalmazás: Mutasd be azt a települést és a

			építészeti fogalmak.	grafitceruza, színes ceruza.	házat (lakást), ahol élsz!
21-22.	Ősi épülettípusok, építőanyagok és berendezési tárgyak. A magyar népi építészet emlékei és fő jellemzői. 1. Népi építészet. (Tk. 22. old.) 2. Szabadtéri Néprajzi Múzeum – Szentendre. (Tk. 23. old.) 3. Élet a falun. (Tk. 24. old.) 4. A régi falusi ház belső terei. (Tk. 25. old.)	1. Közös megbeszélés kérdések segítségével. Hogyan éltek ősünk? Milyen lakóhelyeket alakítottak ki kezdetben maguknak? 2. Beszélgetés a népi épületekről és a berendezési tárgyakról képek és rajzok segítségével. A belső tér hagyományos berendezésének megfigyelése: füstös konyha, búbos kemence, tisztaszoba, szent sarok (tk. 22–25. old.). 3. Beszélgetés a Szlovák tájház gyűjteményes anyagáról, a népi építészet, viselet és tárgy kultúra 300 éves hagyományairól.	A megfigyelőképesség, a képi emlékezet, az elemző képesség, az empátia fejlesztése és az esztétikai értékrend és a hagyományörző értékszemlélet kialakítása. A múlt emlékeinek tiszteletben tartása és a hagyományok őrzése a népművészet emlékeinek megismerése kapcsán.	Szemléltetés: A szentendrei skanzen épületei. A paraszti élet tárgyi emlékei (tk. 24. old.), a tisztaszoba berendezése. Fényes Adolf: Babfejtők (1904). A képzelet világa tankönyv 22–25. old. ábrái, Tanári kézikönyv 42–43. old. Eszközök: grafitceruza, színes ceruza.	Előzetes feladatok: – Képek, tárgyak gyűjtése a magyar népi építészet és a magyar népművészet tárgyi emlékeiből. – Szógyűjtés: a régi használati tárgyak feledésbe merülő megnevezései, pl. mángorló, szilke stb. Könyvtármunka: Régi tárgyak funkciójának megfelelő mai tárgyak összegyűjtése, pl. sulykoló – mosógép, mángorló – vasaló.
23-24.	A városi és a falusi életmód összehasonlítása. (Tk. 26–27. old.)	1. Közös megbeszélés és tankönyvi munka: A városi és a falusi életmód összehasonlítása szóban és írásban. A falu és a város házai, épületei. 2. Híres épületek és lakóépületek Magyarországon, pl. Magyar Nemzeti Múzeum, Parlament.	Az anyanyelvi kommunikáció (szövegalkotás szóban és írásban, beszédkészség, szövegértés) és a véleményalkotás képességének fejlesztése az épületek elemzésével és összehasonlításával. A megfigyelőképesség, a forma- és térlátás, a térbeli tájékozódás fejlesztése az	Szemléltetés: A képzelet világa tankönyv 26–29. old., Tanári kézikönyv 44–47. old. Budapest nevezetes épületei és szobrai. A magyar koronázási jelvények (tk. 29–30. old.). Jörg Müller: A változó város (képsorozat).	Múzeumi óra. A lakóhely közelében található Szlovák tájház múzeum kiállított tárgyainak megismerése. A múzeum elhelyezése a város térképén. Osztálykirándulások élményanyagának megbeszélése a tapasztaltak alapján.

			épületek elemzésével.	Eszközök: grafitceruza, filctoll, színes ceruza.	
Óra	Téma, tananyag	Ajánlott tevékenységformák, módszertani javaslatok	Kompetenciák (készségek, képessegek)	Javasolt taneszközök	Egyéb javaslatok a témakörhöz (projekt, játék, kutatómunka stb.)
25-26.	A tájkép. A városkép. (Tk. 30–31. old.).	1. Műalkotások elemzése: különböző tájképstílusok jellegzetességeinek megfigyelése. (Megfigyelés szempontok a Tanári kézikönyv 48. oldalán.) 2. Választható alkotói feladatok. – A tankönyv 30. oldalán látható városkép egy részletének ábrázolása egyéni stílusban. – Tájkép festése rajzlapon egy műalkotás részleteinek újszerű felhasználásával, egy tájkép fénymásolatának átszínezésével vagy egy valóságban látott táj hangulatának emlékezetből való megjelenítésével.	Az anyanyelvi kompetencia (beszédkészség, fogalmazás) és a vizuális memória fejlesztése a látott formák jellemezésével és az emlékképek felidézésével. A megfigyelőképesség, a formaábrázolás, az arányérzék, az elemző képesség és az ábrázolástechnikai készségek fejlesztése a látvány utáni szabadkézi rajzolással. A kreativitás (ötletesség, képzeleti kiegészítések, átalakítás, alkotó képzelet) és a manuális készség fejlesztése a megfigyelt forma dekoratív és mesebeli áttervezésével.	Szemléltetés: Különböző stílusú városképek. A képzelet világa tankönyv 30–31. old. Tanári kézikönyv 48– 51. old. Eszközök: A tankönyvben: grafitceruza/filctoll, színes ceruza. Rajzlapon: tempera/akvarell/olaj- pasztell.	Fogalmazás: Egy tájkép elemzése írásban adott szempontok alapján, pl. egy képzeletbeli kirándulás emléke a festményen látott helyszínen. Múzeumlátogatás: A Magyar Nemzeti Galéria tájképfestészetének megismerése az interneten.

Óra	Téma, tananyag	Ajánlott tevékenységformák, módszertani javaslatok	Kompetenciák (készségek, képességek)	Javasolt taneszközök	Egyéb javaslatok a témakörhöz (projekt, játék, kutatómunka stb.)
HOGYAN ÉPÜLNEK A HÁZAK?					
27-28.	Környezetalakító tevékenység: az üzletek utcakép és közízlést formáló dekorációja. Üzletek, kirakatok. (Tk. 32–33. old.)	1. Közös megbeszélés: A gyűjtött képeken látott kirakatok közös jellemzőinek összegyűjtése. 2. Tankönyvi munka: rajzfolytatás. A tankönyv rajzain szereplő üzletek kirakatának berendezése és a cégtáblák feliratozása olvasható betűtípussal. A betűformák közlési szándéknak megfelelő elrendezése az adott méretű területen.	A megfigyelőképesség, az önálló véleményalkotás képessége, a kommunikációs készség és a problémamegoldó gondolkodás fejlesztése a tapasztalatok és emlékképek megbeszélésével. A szociális kompetencia (közösségi érzés, együttműködés) fejlesztése a csoportmunkával összeállított kompozíció kialakításával.	Szemléltetés: Üzletkirakatok fotói. A képzelet világa tankönyv 32–33. old. Tanári kk. 52–55. old. Eszközök: grafitceruza, színes ceruza, filctoll. A csoportmunkához: nagyméretű karton vagy tekercsben kapható papír, tempera.	Előzetes feladatok: Az üzletek kirakatainak megfigyelése (fotók készítése, a kirakati dekoráció írásos feljegyzése, szubjektív vélemények a látványról). Utcarészlet festése csoportmunkában. (Tanári kézikönyv 53. old.)
29-30.	Karácsonyi készülődés	1.Karácsony ábrázolása a művészetben, néphagyományok, szokások 2., Várom a Karácsonyt ” képalakítás egyéni ötletek alapján- ablakdízsz készítése 3.A karácsonyhoz kapcsolódó tevékenységek, jellegzetes motívumok 4.Karácsonyi dalok, versek	Az alkotóképesség fejlesztése, az alkotás örömeinek megtapasztalása Anyanyelvi kompetencia Kreativitás, fantázia, emlékezet fejlesztése Digitális kompetencia Esztétikai-művészi tudatosság	- internet - színes ceruza	Karácsonyi színezők, mandalák
TÉLI SZÜNET					

Óra	Téma, tananyag	Ajánlott tevékenységformák, módszertani javaslatok	Kompetenciák (készségek, képességek)	Javasolt taneszközök	Egyéb javaslatok a témakörhöz (projekt, játék, kutatómunka stb.)
BEKÖSZÖNTÖTT A TÉL					
31-32.	A téli évszakot vagy a téli hónapokat bemutató évszaknaptár. (Tk. 37. old.) A tél megszemélyesítése (Tk. 38. old.)	1. Tél a műalkotásokon. A téli hangulatot kifejező színek kigyűjtése a képek mellé a tankönyvbe. 2. A hókristályok kinagyított szerkezetének megfigyelése a tankönyvben (szimmetrikus forma). 3. A téli évszakot megszemélyesítő hópehelytündér tervezése körkompozícióba (tk. 38. old.).	Az anyanyelvi kommunikáció, a véleményalkotás és a képolvasás képességének fejlesztése a témához kapcsolódó műalkotásokon látható színek kigyűjtésével és a kép hangulatának megbeszélésével. A manuális képességek és a díszítőképesség fejlesztése a papírkivágással készült ablakdíszek készítésével.	Szemléltetés: A képzelet világa tankönyv 36–39. old. Ábrái. Tanári kk. 60–63. old. Id. Pieter Brueghel: Téli vadászat. Gauguin: Behavazott kert. Eszközök: körző vagy körsablon, írólap, filctoll, színes ceruza.	Karácsonyi osztálydekoráció és ablakdíszek készítése papírkivágással (tk. 38–39. old.). Osztálynaptár készítése közös munkával.
A RUHA TESZI AZ EMBERT ?					
33-34.	A kulturált, alkalomhoz illő viselet és viselkedés. A felnőttek és a gyermekek ruházatának jellemzői és a különböző viseletek összehasonlítása. Az úri, a polgári és a népi öltözet. Viseletek régen és napjainkban (tk. 40–41. old.). A népviseletek (tk. 42–43. old.).	1. Képkirakó játék: különböző viseleteket ábrázoló rajzok szétvágtott és összekevert részleteinek összeillesztése. 2. Szokatlan viseletek megismerése a régi korszakokból, pl. a gótikus csúcsos fejfedő, a gótikus hosszított orrú „csőrös cipő”, a férfiak kitömött gömbnadrágja a reneszánsz időszakából, a széles abroncsszoknya, a csipkés barokk „malomkerékgallér”, a	A megfigyelőképesség, az anyanyelvi kommunikáció, az esztétikai befogadás, a reprodukáló képesség és a hagyományörző értékszemlélet fejlesztése. Esztétikai ítéletképesség, szépérzék és igényesség fejlesztése a régmúlt idők és napjaink viseletének megismerésével. Motiváció, az érdeklődés	Szemléltetés: A képzelet világa tankönyv képei és rajzai. Frans Hals: Dada a gyermekkel (1517–1517). Velazquez: Margarita infánsnő. Tanári kézikönyv 64–67. old. Régi és napjaink divatújságjai. A magyar tájegységek	Előzetes feladatok: Az öltözködéshez kapcsolódó találós kérdések gyűjtése. Szógyűjtési játék: Régi és új viseletek elnevezése, pl. régi viseletek: pruszlík, suba, guba, gatyá, ködmön, cifraszűr, höndörgő, pártá, mente, dolmány. (Az egyes darabokhoz kapcsolódó szólások értelmezése,

		rokokó magasra tornyozott frizura stb. 3. Beszélgetés a köznapi, az ünnepi és a különböző alkalmi viseletekről a tankönyv kérdései segítségével. Szókártyák párosítása: különböző események és különböző viseletdarabok nevének párba állítása. 4. A magyar népviselet jellegzetességei. A viseletek színezése a leírás alapján (tk. 42–43. old.).	felkeltése, a véleményalkotás képességének erősítése és az ízlés formálása a legújabb divatirányzatok megbeszélésével.	népviseletének azonos és eltérő fazonjai. Dr. Flórián – Urai: Magyar népviseletek. Kolibri sorozat. Eszközök: színes ceruza.	pl.: Suba a subához, guba a gubához. Kítették a szűrét. Pártában marad.) Szituációs játék: Képzeljétek magatokat egy téli erdőbe! Soroljátok fel, milyen viselet van rajtatok! Képzeljétek magatokat egy színházi előadás helyszínére! Jellemezzétek, hogy milyen a megjelenésük!
35-36.	A divat és az ízlés. Melyiket válasszam? (Tk. 44–45. old.) Tükörkép (Tk. 46. old.) Folytasd a festményt! (Tk. 47. old.)	1. Közös megbeszélés: napjaink divatjának jellegzetes formái, színei, szokásai stb. (tk. 44. old.). 2. A „nem a ruha teszi az embert” szólás tartalmának értelmezése. A szólás mondanivalójának megerősítése a <i>Más a cifra, más a szép</i> című mese felolvasásával. 3. Választható ábrázolási feladatok (megkezdett rajzok folytatása a tankönyvben): – Melyiket válasszam? Kedvenc ruha vagy cipő rajza (tk. 45. old.). – Tükörkép. Milyen a ruha	Az anyanyelvi kommunikáció fejlesztése a divathoz kapcsolódó szavak gyűjtésével és értelmezésével. A matematikai kompetencia, a logikus gondolkodás fejlesztése a tükörképes rajz elkészítésével. Az esztétikai-művészeti tudatosság (az esztétikai ítézőképesség, a kritikai érzék, az ízlés, az igényesség, a szépérzék, az önismeret) fejlesztése az alkalomhoz és az egyéniséghez illő viseletek megfigyelésével. A megfigyelőképesség, az esztétikai ítézőképesség (elemzés, összefüggések	Szemléltetés: A képzelet világa tankönyv 44–47. old. Tanári kézikönyv 68–71. old. Divatújságok képei. Auguste Renoir: Fiatal lány esernyővel (1883). Magyar Értelmező Kéziszótár. Hárs László: Más a cifra, más a szép (mese). Eszközök: grafitceruza, színes ceruza, filctoll, tükör.	Könyvtármunka, lexikonhasználat. A divat szó fogalmának meghatározása. (Az élet külső formáit, a társas érintkezést, a viseletet, az öltözködés stílusát irányító és koronként változó szokások összessége.) Divattal kapcsolatos szógyűjtés és értelmezés: divatmajom, divatbolond, divathóbort, divatjamúlt, divatszín, divatbáb, divatmodell, divatbemutató stb.

		előlről, hogyan látszódnak az előtérben álló állatok, és mennyi látszódik a szoba berendezéséből (tk. 46. old.). – Folytasd a festményt! Egész alakos önarckép rajza a festményen látott kislány rajza mellé.	felismerése), a képi emlékezet, és a kombinatív (átalakító és képzeleti kiegészítő) képességek fejlesztése.		
FARSANGI NÉPSZOKÁSAINK					
37-38.	Farsangi népszokások. Maszkok tervezése. (Tk. 60–63. old.)	1. Farsangi népszokások – a mohácsi busójárás megismerése a tankönyv szövegének önálló feldolgozásával (tk. 60. old.). 2. Választható feladatok. – Tankönyvi munka: a busók hiányos rajzának kiegészítése (tk. 61. old.). – Busómaszk készítése tetszőleges technikával vagy papírkivágással.	A kreativitás, a kompozíciós készség, a képzelőerő fejlesztése és az alkotó tevékenység megszerettetése az átélt események vagy a kitalált dolgok megjelenítésével. A manuális készség (kézügyesség, eszközhasználat, anyagismeret, pontosság) fejlesztése a papírból kivágott farsangi maszk tervezésével.	Szemléltetés: A képzelet világa tankönyv 60–63. old. Tanári kézikönyv 80–83. old. Aba-Novák Vilmos: Álarckészítő. Eszközök: grafitceruza, filctoll, színes papírok.	Gyűjtőmunka: Farsangi népszokások, jelmezek, maszkok (főleg busómaszk), farsangi jelenetek. Szituációs játék: Belépek a képbe, és riportot készítek az álarckészítő öregemberrel (tk. 62. old.).

Óra	Téma, tananyag	Ajánlott tevékenységformák, módszertani javaslatok	Kompetenciák (készségek, képességek)	Javasolt taneszközök	Egyéb javaslatok a témakörhöz (projekt, játék, kutatómunka stb.)
A RUHA TESZI AZ EMBERT ?					
39-40.	Stílusok és az egyéniség. Mit viselünk a lábunkon? Cipő- és zoknitervek készítése. (Tk. 48–49. old.)	1. Bevezető beszélgetés a tankönyv kérdései alapján. Miért a lábbeli a legfontosabb tartozéka a viseletünknek? Melyek egy lábbeli legfontosabb tulajdonságai? Melyek a gyártás jellegzetes alapanyagai? 2. Választható feladatok. – Saját cipő látvány utáni rajza, majd a cipő áttervezése. – Szokatlan formájú, feltűnő színű és mintájú cipő tervezése egy humorista vagy egy bohóc részére. – Saját viseletre szánt zokni újszerű mintájának és színének terve.	Az anyanyelvi kommunikáció fejlesztése (beszédkészség, a lábbeli formájának, anyagának szóbeli jellemzése, a formák különböző elnevezése). A megfigyelő és elemző képesség, a vizuális emlékezet, a kreativitás, a formafantázia, az esztétikai érzék és a díszítőkészség fejlesztése a látvány utáni rajzolással és a forma dekoratív átalakításával.	Szemléltetés: A képzelet világa tankönyv 48–49. old. Tanári kézikönyv 72–73. old. Különböző cipőfazonok és zoknik. Eszközök: grafitceruza, színes ceruza/filctoll.	Szógyűjtési verseny: A lábbeli különböző formái és elnevezései. Pl.: szandál, tornacipő, papucs, tutyi, csizma, bocskor, körömcipő, edzőcipő, strandpapucs, bakancs, futócipő (szöges talpú cipő), békacipő, balettcipő, klumpa stb.
41-42.	Emberábrázolás, ruhatervezés. A cipő és a ruha stílusjegye. Folytasd a rajzot! (Tk. 50–51. old.)	1. Beszélgetés a tankönyv befejezetlen rajzairól (tk. 50–51. old.). Milyen személyeket képzelünk el a rajzokon bemutatott lábakhoz? Mi lehet a foglalkozásuk, hány évesek lehetnek, milyen az alakjuk, vajon milyen ruhát viselnek? A rajzon egymás mellett álló emberek mozdulatainak eljátszása.	A forma- és arányérzék fejlesztése az emberi test jellemző arányainak felvázolásával. A vizuális memória fejlesztése a viseletekhez kapcsolódó emlékképek felidézésével. Az anyanyelvi kommunikáció és a véleményalkotás	Szemléltetés: A képzelet világa tankönyv 50–51. oldal rajzai. Tanári kézikönyv 74–75. old., diákmunkák. Divatújságok képei. Eszközök: grafitceruza, színes ceruza, filctoll.	Képkirakó játék: Divatújságokból modellek szétvágott képeinek összeállítása csoportmunkában. Az összerakott divatfotókon látható viselet jellegzetességeinek közös megbeszélése.

		2. A rajzfolytatás lépéseinek megbeszélése. Kidolgozás: a felvázolt, bábuszerű forma felöltöztetése, a részletek megrajzolása (kéz, arc, haj, kalap, táska, sporteszközök stb.).	képességének fejlesztése a látott viseletek szóbeli jellemzésével. A kreativitás fejlesztése egy egyedi öltözék tervezésével.		
43-44.	A felületek díszítése, a textil mintázása. A színfoltok és minták elrendezési módja: mintaritmus, formaismétlődés, szíkontrasztok, színharmóniák. Mintás textilek. (Tk. 52–59. old.)	1. Beszélgetés és véleményalkotás a textilek különböző mintázási technikáiról (tk. 52., 53., 54. old.). 2. A textilminták változatainak megfigyelése az osztály tanulóinak viseletén (kötött pulóver, hímzett díszítés, pólóra nyomott embléma, szövött és festett minták, kézi és gépi festés stb.). 3. Választható ábrázolási feladatok. – Patchwork technikával készült hátizsák mintáinak megtervezése (rajzkiegészítés: tk. 53. old.). – Kézzel festett, kötözött batikolt póló festése (tk. 54–55. old.). – Jelek és emblémák a viseletben (tk. 56. old.).	A kreativitás, az ötletesség, a kombinatív képességek, a díszítőkészség, a vizuális ritmusérzék, a problémamegoldó gondolkodás, a manuális képességek, a konstruáló képesség és a színérzék fejlesztése az egyéni ötleteken alapuló használati tárgyak és díszítőmotívumok tervezésével.	Szemléltetés: A képzelet világa tankönyv 52–59. old. Tanári kk. 76–79. old. Textilminták (kép és eredeti darabok), divatfotók. Eszközök: grafitceruza, filctoll, színes ceruza. A csomózott batik kellékei: fehér textil vagy póló, spárga, textilfesték, olló. Technika: textilfestés, batikolás. Magyar népi hímzésfajták (szücs- és szűrhimzés, vászonhimzés).	Előzetes feladatok: 1. Textilminták gyűjtése (maradék textildarabok, divatújságok képei, a saját viselet darabjai, textil használati tárgyak, pl. párna, terítő, horgolt és kötött darabok, a magyar népművészet díszítőmintái). 2. Katalógus összeállítása a közösen gyűjtött mintákból (külön az újságokból gyűjtött képrészletek és külön az eredeti textilek darabjai). Szakkörmunka: Ékszerek készítése, gyöngyfüzés (karkötő, nyaklánc).

Óra	Téma, tananyag	Ajánlott tevékenységformák, módszertani javaslatok	Kompetenciák (készségek, képességek)	Javasolt taneszközök	Egyéb javaslatok a témakörhöz (projekt, játék, kutatómunka stb.)
ITT VAN MÁR A TAVASZ					
45-46.	Az évszak hangulatának kifejezése a közvetlen környezet díszítésével. Évszaknaptár. Tavasztündér. (Tk. 64. old.) Papírvirágok készítése origami technikával. (Tk. 65., 79. old.)	Választható ábrázolási feladatok. 1. A tavaszi évszakot, a természet megújulását kifejező kompozíció festése vagy rajza. 2. Naptárkép tervezése a tavasztündér megszemélyesített alakjának ábrázolásával, az évszak jellegzetes formáival és színeivel (tankönyvi munka: rajzkiegészítés). 3. Origami papírvirágok hajtogatása, pl. hóvirág, tulipán stb. Kokárda kialakítása a piros, fehér és zöld színekből hajtogatott, körkompozícióba rendezett virágformákból.	Az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség fejlesztése az évszak hangulatát színekkel és jellegzetes formákkal kifejező kép festésével. A szociális és állampolgári kompetencia fejlesztése a nemzeti ünnepek tartalmának és hagyományainak megértésével. A megfigyelő és reprodukáló képesség, a manuális készség fejlesztése a hajtogatást szemléltető fázisrajzok olvasásával és a forma pontos elkészítésével.	Szemléltetés: A képzelet világa tankönyv 64–65. old.: a hajtogatást szemléltető fázisrajzok. Tanári kk. 84–85. old. Tavaszi tájképek. Eszközök: grafitceruza, színes ceruza, filctoll (tankönyvi munka). Fehér, zöld és kék vagy piros, fehér és zöld origamipapírok.	Előzetes feladatok: – Képek, tárgyak gyűjtése a tavaszi hangulatot keltő osztálydekoráció elkészítéséhez. – Találós kérdések a tavaszról és a tavasszal nyíló virágokról. – Beszélgetés a tavaszt jellemző színekről, az időjárás változásáról, a költöző madarak visszaérkezéséről, egy tavaszi kirándulás élményeiről stb.
47-48.	A csendélet. A képi komponálás eszközei. A különböző csendéletfestési stílusok. (Tk. 68. old.)	1. Műalkotások elemzése: a tankönyvben lévő különböző stílusú csendéletek jellegzetességeinek megfigyelése és összehasonlítása. (Az összehasonlítás szempontjai a Tanári kézikönyv 90. oldalán.) 2. Választható alkotói feladatok. – Természet utáni tanulmányok	A megfigyelőképesség, az anyanyelvi kommunikáció, a kompozíciós készség, az eszközhasználati és ábrázoló készség (a vázolás, a vizírozás, a festés), a térlátás, a forma- és színérzék, az asszociációs képességek és a képzelet fejlesztése a látvány értelmezésével, a formák jellegzetességeinek szóbeli	Szemléltetés: A képzelet világa tankönyv 68. old. Tanári kk. 90–93. old. Juan de Espinosa: Csendélet szőlővel. Auguste Renoir: Krizantémcsokor. Fernand Léger: Tál körtékkel.	Könyvtármunka: Virágos növényekhez kapcsolódó szólások és közmondások gyűjtése. Fogalmazás: Egy választott növény jellemzése néhány mondatban.

		készítése virágokról. A formakarakter megfigyelése és érzékletes ábrázolása. – Különböző formákból (elsősorban virágokból) összeállított csendélet festése látvány alapján. – A megismert csendéletek átalakítása, újraértelmezése egyéni ötletek szerint.	megfogalmazásával és vizuális ábrázolásával.	Eszközök: akvarell/tempera, grafitceruza/diófapác vagy filctoll.	
49-50.	Vizuális szimbólumok. A forma jellé alakítása. Virágok a népművészetben: festett, hímzett, szőtt és faragott díszítések. (Tk. 70-73. old.) Restaurálás. (Tk. 73. old.)	1. A magyar népművészet tárgyainak és jellegzetes díszítő motívumainak megismerése. 2. Választható ábrázolási feladatok. – Szimmetrikus kompozíciójú, kazettás mennyezet díszítése, rajzfolytatás (tk. 71. old.). – Díszes menyasszonyi láda tervezése stilizált virágminták vagy geometrikus motívumok alkalmazásával. Rajzkiegészítés: a tankönyvbe nyomtatott láda felületének díszítése (tk. 72. old.). – Restaurálás. A ködmön fogalmának értelmezése. A tankönyvben látható ködmön hátoldalára hímzett szimmetrikus virágkompozíció hiányzó részleteinek rajzi kiegészítése (tk. 73. old.).	A megfigyelőképesség, az absztrakciós képesség (lényegkiemelés, formaegyszerűsítés, általánosítás), a szimmetriaérzék, a kompozíciós készség, a problémamegoldó gondolkodás, a reprodukáló képesség, az intuitív képesség fejlesztése és a népi hagyományok őrzése. Kiemelt feladat a népi hagyományok, népművészeti emlékek iránti érdeklődés felkeltése.	Szemléltetés: A képzelet világa tankönyv 69–73. old. Tanári kk. 94–99. old. Folyamatára a liliomvirág valóságghű rajzától a jellé alakított formáig (tk. 69. old.). A magyar népművészet tárgyi emlékei: festett és faragott bútorok, hímzett virágminták, kazettás mennyezet, kerámiaedények festett motívumai. Eszközök: grafitceruza, színes ceruza, filctoll.	Projektfeladat: Népművészeti motívumok kreatív alkalmazása. – Motívumgyűjtés a magyar népművészeti tárgyakról, pl. stilizált virágok, állatok. – Textilminta tervezése: a szimmetrikus, dekoratív népi virágforma alkalmazásával (térformából síkforma, forma- és színredukció, színmódosítás). – Népművészeti könyv borítójának terve a választott minta alkotó használatával.

Óra	Téma, tananyag	Ajánlott tevékenységformák, módszertani javaslatok	Kompetenciák (készségek, képességek)	Javasolt taneszközök	Egyéb javaslatok a témakörhöz (projekt, játék, kutatómunka stb.)
51-52.	Húsvéti népszokások és a húsvéti ünnepkör jellegzetes tárgyai és mintái. (Tk. 66–67. old.)	1. Beszélgetés a húsvéti népszokásokról. Egy rövid filmrészlet vagy jelképes formákat bemutató képek megfigyelése. 2. Tárgykészítés: nyuszi formájú tojástartó (tk. 66. old.). 3. Origami nyuszi hajtogatása. (Tk. 67. old.)	Az önálló tanulás (megfigyelő és reprodukáló képesség), a manuális készség fejlesztése a hajtogatást szemléltető fázisrajzok olvasásával és a forma pontos elkészítésével.	Szemléltetés: A képzelet világa tankönyv 66–67. old. Tanári kézikönyv 86–89. old. Eszközök: színes papírok, olló, ragasztó, filctoll.	Előzetes feladatok. – Húsvét jelképes tárgyainak gyűjtése. – Húsvéthoz kapcsolódó fogalmak és szimbólumok (Tanári kézikönyv 87. old.). – Locsolóversek gyűjtése.
TAVASZI SZÜNET					
53-54.	A valóságos forma átalakítása egyszerűsítéssel, díszítéssel vagy a részletek elhagyásával. A képzelet virágai. (Tk. 74–76. old.)	Választható alkotói feladatok. 1. Megszemélyesítés, képzettársítás. Mesebeli virágasszony tervezése a testrészek és a viselet növényi formákkal (levél, szár, virág) történő behelyettesítésével. A feladat megértését a tankönyvben látható kályhacsempék rajzai segítik. 2. Szimmetrikus virágforma színárnyalatossá kidolgozása és felületének dekoratív mintázása (tk. 75. old.). 3. Kép és szöveg együttes alkalmazása. A <i>Virágmesék</i> című könyv címlapjának tervezése. Előzetes feladat: mesekönyvek címlapjainak elemzése, a kompozíció	A hatékony, önálló tanulás képességének fejlesztése a figyelem összpontosításával és a tanult ismeretek kreatív alkalmazásával. A képzelet, az ötletesség, a kombinatív képesség (átalakítás, kiegészítés, formavariációk), a díszítőkéesség és a kompozíciós készség fejlesztése a virágforma látványtól eltérő, egyéni ötlet szerinti átalakításával. A kooperációs képességek és a problémamegoldó gondolkodás (önállóság, kezdeményezőkéesség,	Szemléltetés: A képzelet világa tankönyv 74–76. old. Tanári kk. 100–103. old. Régi kályhacsempékről készült rajzok Undi Mariska gyűjtéséből. Mesekönyv-illusztrációk valóságtól eltérő formái, pl. megszemélyesített tárgyak, emberiesedett növények, a felületek dekoratív mintái. Dominójáték.	Csoportmunka: Képes virágdominó tervezése dekoratív virágformákból. Előzetes feladat: a dominójáték szabályainak megismerése, stilizált virágformák tervezése a tankönyv dominórajzába. A közös munkavégzés lépéseinek megbeszélése, az egyforma méretű dominókártyák kivágása, a kártyák egymás közti cseréje az azonos virágrajzok elkészítéséhez. Rajzolás

		jellegzetességeinek megbeszélése (tk. 75. old.).	szervezőkészség) fejlesztése a dominójáték közös elkészítésével.	Eszközök: grafitceruza, színes ceruza, filctoll.	után közös játék az elkészült dominójátékkal (tk.76.o.)
55-56.	Papírvirágok. (Tk. 77. és 79. old.)	Választható alkotói feladatok. 1.Hálózatos és szimmetrikus kompozíciójú papírkivágás. A technikák részletes leírása a tankönyvben olvasható (tk. 77. old.). 2. Virágcsendélet színes papírokból. A feladat előkészítése: színes papírok és újságképek gyűjtése, beszélgetés a tankönyv adott technikával készült illusztrációiról.	A manuális készség, a figyelem összpontosítása, a kísérletező képesség és a pontos munkavégzés képességének fejlesztése a papírmunkákkal (vágás, tépés, hajtogatás, ragasztás). A kompozíciós készség és a színhasználati készség fejlesztése a csendélet készítésével.	Szemléltetés: A képzelet világa tankönyv 77. és 79. old. Tanári kk. 104–105. old. Japán papírkivágások. Vida Győző rajzai. Eszközök: színes papírok, színes újságképek, olló, grafitceruza, ragasztó.	Anyák napi dekoráció készítése: Papírtulipán hajtogatása origami technikával.
57-58.	Illusztráció: a karakteres mesehős megjelenítésének képi eszközei. Meseillusztráció. (Magyar népmese: A tulipánná változott királyfi, tk. 78. old.)	1. Megfigyelési feladat: Tulipán ábrázolása a népművészetben. Beszélgetés a tulipánról: mit jelképez, milyen népművészeti tárgyakon láthatjuk, milyen népdalokban és mesékben szerepel? 2. A népmese felolvasása. (Megfigyelési szempontok a Tanári kézikönyv 106. oldalán.) 3. Alkotói feladat: A meseélmény feldolgozása. A történet és a szereplők jellegzetességeinek hangsúlyozása. A főszereplő kiemelése a	Anyanyelvi kommunikáció fejlesztése: szövegértés, beszédkészség, kifejező olvasás. Az alkotóképesség (az alkotó képzelet, a formafantázia, az ötletesség, az eredetiség, a problémamegoldó gondolkodás), a kompozíciós készség fejlesztése és a magyar népművészet jelképes formáinak megismerése. Az esztétikai-művészeti tudatosság fejlesztése a más művészeti ágakkal való kapcsolat keresésével, pl.	Szemléltetés: A képzelet világa tankönyv 78. old. Tanári kk. 106–107. old. Tulipánmintával díszített faragott guzsalytalp, sulykoló, mángorló stb. Tulipánt ábrázoló hímezések. Tulipános láda, fali sőtartó (tk. 70. old.). Eszközök: választható technika, pl. tempera, olajpasztell, viaszkar.	Könyvtármunka: A tulipán jelképi tartalmának összegyűjtése. Gyűjtőmunka: Tulipánról szóló dalok, versek, népmesék, tulipánmintával díszített tárgyak gyűjtése.

		kompozícióban. A kettősség ötletes ábrázolása: a királyfi virág és ember is legyen egyszerre.	ének-zene: Hej tulipán, tulipán kezdetű dal eléneklése.		
Óra	Téma, tananyag	Ajánlott tevékenységformák, módszertani javaslatok	Kompetenciák (készségek, képességek)	Javasolt taneszközök	Egyéb javaslatok a témakörhöz (projekt, játék, kutatómunka stb.)
ÁLLATOK ÁBRÁZOLÁSA					
59-60.	Műalkotások elemzése. Az állatok alakja és felülete. A jellegzetes forma és minta. Bibliai történet illusztrálása: Noé bárkája.	1. Műalkotás-elemzés. A különböző állatábrázolások összehasonlítása a tankönyv kérdései segítségével. Hogyan érzékeltetik a mozdulatlan alkotások a mozgást? 2. Választható ábrázolási feladatok. – Az állatok jellegzetes felületének ábrázolása (rajzkiegészítés, tk. 82. old.). A szőr és a bőr mintázata. Az állat kültakaróját utánzó felület képzése a különböző sűrűségű pontok, vonalak és foltok alkalmazásával. Külön rajzlapon: mintaritmusok kitalálása akár több minta összekeverésével. – Illusztráció készítése a Noé bárkája című bibliai történethez.	Az ismeretszerzési és tanulási képességek (megfigyelés, elemzés, értelmezés) fejlesztése a megadott szempontok alapján gyűjtött állatformák külső jegyeinek összehasonlításával. A megfigyelőképesség, a formaérzék és az anyanyelvi kommunikáció fejlesztése az alkotásokon, a fotókon és a valóságban látott állatok jellegzetességeinek szóbeli megfogalmazásával. A képi emlékezet, a formaérzék, a reprodukáló képesség és a manuális készség fejlesztése az állatok ábrázolásával. Kapcsolat keresése más	Szemléltetés: A képzelet világa tankönyv 80–83. old. Tanári kk. 108–109. old. Különböző állatok formája és felülete (fotó, film, könyvillusztráció). A ló mozgását szemléltető fázisrajzok. Kínai ló (Kr. e. 20 000 körül). Sólyommal és kutyákkal vízimadarakra vadászó társaság. Bayeux-i szőnyeg. Marc: Lovak (1913). Carrá: Ló és lovasa. Cipár: Meseillusztráció.	Előzetes feladatok: Képek, rajzok, történetek, filmrészletek, versek, találós kérdések, közmondások gyűjtése állatokról, az állatok és az ember kapcsolatáról. 2. Motivációs játékok a tanulók által gyűjtött képek és szöveges anyag felhasználásával, pl. képfelismerés, a találós kérdések megfejtése, a közmondások értelmezése és tanulságainak közös megbeszélése. 3. Szituációs játék: Az állat mozgásának,

		A feladat előkészítése: a bibliai özönvíz történetének felidézése, a történet lényegének néhány mondatos megfogalmazása. Rajzkiegészítés: a tankönyv bárkarajzának benépesítése különböző állatfajokkal (tk.83.old.).	tantárgyakkal, pl. nyelvtan: az állatok kültakaróját jellemző szavak gyűjtése, környezetismeret: az erdő élete (nagyvadak az erdőben).	Eszközök: a tankönyv rajzkiegészítése vékony hegyű tollal és színes ceruzával; a rajzlapon készített illusztráció választható technikával.	hangjának utánzása, jellegzetességeinek bemutatása egyes szám első személyben.
61-62.	A valóság hű ábrázolástól a mesebeli lény tervezéséig. 1.Kedvenc állat, pl. macska. (Tk. 84-85. old.) 2. Mesebeli állatok, karikatúralények. (Tk. 86–87. old.)	1. A macska jellegzetességeit bemutató, látvány utáni, néhány vonalból álló mozdulatrajz (kroki) készítése fotó alapján. (A rajz otthoni munkaként is elkészíthető a saját macskáról eredetiben, tk. 85. old.) 2. A macska jellegzetes mozdulatát kihangsúlyozó körvonalrajz (sziluett) készítése. 3. Kedvenc állat sík- vagy térbeli ábrázolása látvány (kép) alapján vagy emlékezetből. A forma átalakítása a valóságtól eltérő színekkel és mintákkal, megszemélyesítéssel (emberies megjelenés, ruha, cipő stb.), a testrészek karikatúraszerű, vicces torzításával, egyes testrészek hangsúlyozásával (tk. 85. old.) Rövid mese írása a	A megfigyelőképesség (forma, arány, felület, szín), az alkotóképesség (az ötletesség, a forma átalakítása), a kompozíciós készség, a díszítőkéesség és a humorérzék fejlesztése. Kapcsolat keresése más művészeti ágakkal és tantárgyakkal, pl. Fogalmazás: bemutatom a kedvenc állatomat című fogalmazás írása. Nagy Lajos: Képtelen természetrajz. Természet- és társadalomismeret: a kutya, a házimacska, a ló. Állatokról szóló irodalmi és zenei művek, pl.: József Attila: Medvetánc (vers). Palásti László: A lusta macska	Szemléltetés: A képzelet világa tankönyv 84–87. old. Tanári kk. 110–115. old. Egyiptomi macskaszobor (Kr. e. 30.). Ókori egyiptomi macskamúmia. Ammi Philips: Filett a kedvenc macskájával (1814). Fülöp György vicces állatkarikatúrái. Eszközök: grafitceruza, színes ceruza/krétarajz, filctoll. Állatszobor agyagból vagy papírmáséból.	Előzetes feladatok: Különböző macskaábrázolások gyűjtése művészeti és természettudományi könyvekből, fotók készítése saját vagy egy ismerősünk macskájáról, macskák megjelenítése a rajzfilmekben, pl. Frakk (a kutya) ellenségei a Lukrécia és a Szerénke nevű macskák. A macska jellegzetes alakjának és mozdulatainak megfigyelése. Macskák a mesékben (a boszorkányok kedvenc állata a macska).

		kitalált állatról.	(vers). Kormos és Körmös (magyar népmese). A macska meg az egér (magyar népmese).		
63-64.	Keverék lények, a képzelet állatkertje. (Tk. 88–89. old.)	1. Különböző művészeti korokban készült keveréklények jellegzetességeinek megfigyelése (a gyűjtött képek és rajzok, továbbá a tankönyv ábrái, tk. 88–89. old.). 2. Választható alkotói feladatok. – Kitalált, többféle állat vagy ember és állat testrészeinek összekeverésével alkotott lény ábrázolása. – Fantasztikus lény teremtése két állat mintázatának felcserélésével. – Csoportmunka: különleges lények állatkertjének benépesítése közös munkával (a feladat részletes leírása a tankönyv 88. oldalán olvasható).	Az anyanyelvi kompetencia (szókincs, beszédkésztség, fogalmazás), az asszociációs (érzelmi és gondolati) képességek, a megfigyelőképesség és az emocionális képességek fejlesztése a látott formák jellegzetességeinek megbeszélésével. A vizuális emlékezet, a formafantázia, a kísérletező képesség, az ötletesség és a problémamegoldó gondolkodás fejlesztése kitalált lények teremtésével. A szociális kompetencia fejlesztése az együttműködést igénylő csoportmunkával.	Szemléltetés: A képzelet világa tankönyv 88–89. old. Tanári kk.116–117. old. Az ókori egyiptomi szfinx Gízában. Az asszír királyi palotát őrző keveréklény. Állatok a középkori bestiáriumokból. Szörnyek egy középkori imakönyvből (1340). Eszközök: filctoll/olajpasztell vagy kollázs vagy vegyes technika, pl. egy fénymásolt fotó grafikai kiegészítése.	Előzetes feladat: – Különböző állatokat ábrázoló képek és rajzok gyűjtése. – Híres keveréklények a mesékből és a mitológiai történetekből, pl.: sárkány, griff, pegazus, szirén, sellő stb. Nyelvi játék: Állatnevek összekeverése, pl. közös szótaggal képzett állatok: csigalamb, macskakas, fecskecske vagy a szó első és utolsó szótagjának össze-olvasásával képzett állat pl. teve + elefánt = tefánt.

Óra	Téma, tananyag	Ajánlott tevékenységformák, módszertani javaslatok	Kompetenciák (készségek, képességek)	Javasolt taneszközök	Egyéb javaslatok a témakörhöz (projekt, játék, kutatómunka stb.)
65-66. 67-68.	<i>ÖKO projekt</i> Kifejezés, képzőművészet Valós és képzelt látványok				
69-70.	<i>MÚZEURLÁTOGATÁS</i>	Látogatás a Kecskeméti Rajzfilmstúdióba (Kecskemétfilm Kft.) Élmény-, és tapasztalatszerzés.	Kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia, Anyanyelvi kommunikáció	- Internet	
71-72.	Plakátkészítés Év végi rendszerezés, kiállítás	Nyári táborra felhívó plakát készítése	A képi emlékezet, a formaérzék, a reprodukáló képeség és a manuális készség fejlesztése.		A nyári vakáció hangulatát tükröző plakát tervezése.

A fejlesztés várt eredményei a negyedik évfolyam végén:

- Az alkotásra, megfigyelésre, elemzésre vonatkozó feladatok életkornak megfelelő értelmezése.
 - Élmény- és emlékkifejezés, illusztráció készítése; síkbáb és egyszerű jelmez készítése; jelek, ábrák készítése; egyszerű tárgyak alkotása.
 - Az újként megismert anyagok és eszközök, technikák az alkotótevékenységnek megfelelő, rendeltetésszerű és biztonságos anyag- és eszközhasználata.
 - A legismertebb formák, színek, vonalak, térbeli helyek és irányok, illetve komponálási módok használata, látványok, műalkotások olvasásába is beépítve.
 - Téralkotó feladatok során a személyes preferenciáknak és a funkciónak megfelelő térbeli szükségletek felismerése.
 - A szobrászati, festészeti, tárgyművészeti, építészeti területek közötti különbségek további differenciálása (pl. festészetben belül: arckép, csendélet, tájkép).
 - Látványok, műalkotások megfigyeléseinek során kialakult gondolatok, érzések elmondására a tantervben meghatározott legfontosabb fogalmak használatával, az életkornak megfelelően.
 - Különböző típusú médiaszövegek felismerése, a médiatartalmak közötti tudatos választás.
 - A médiaszövegekhez használt egyszerű kódok, kreatív kifejezőeszközök és azok érzelmi hatásának felismerése.
 - Kép- és hangrögzítő eszközök használata elemi technikáinak ismerete. Az elsajátított kifejezőeszközök segítségével saját gondolatok, érzések megfogalmazása, rövid, egyszerű történet megformálása.
 - A médiaszövegek előállításával, nyelvi jellemzőivel, használatával kapcsolatos alapfogalmak elsajátítása, helyes alkalmazása élőszóban.
 - A média alapvető funkcióinak (tájékoztatás, szórakoztatás, ismeretszerzés) megismerése.
 - A médiaszövegekben megjelenő információk valóságtartalmának felismerése.
- Az életkorhoz igazodó biztonságos internet- és mobilhasználat szabályainak ismerete, alkalmazása.

A hálózati kommunikációban való részvétel során fontos és szükséges viselkedési szabályok elsajátítása, alkalmazása.

Életkorhoz igazodó fejlesztő, kreatív internetes tevékenységek megismerése.